

Marijus Arvydas Šliogeris

Lietuvos filosofas, vokiečių egzistencializmo tyrinėtojas, filosofinių tekstų vertėjas, eseistas. Gimė 1944 m. rugsėjo 12 d. Panevėžyje, mokytojų šeimoje. Mirė 2019 m. gruodžio 18 d. Vilniuje, palaidotas Antakalnio kapinėse.

1962 m. aukso medaliu baigė Panevėžio 2-ąją vidurinę mokyklą. 1962–1967 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Cheminės technologijos fakultete, tačiau dar studijuodamas suprato, kad chemija, kaip ir visi kiti gamtos mokslai, jam yra svetima. 1970–1973 m. studijavo Vilniaus universiteto (VU) Filosofijos katedros aspirantūroje. 1970 m. pradėjo dirbti Vilniaus universiteto Filosofijos katedroje, 1973–2012 m. dėstė filosofiją. 1974 m. apgynė daktaro disertaciją. 1979 m. – VU Filosofijos katedros docentas. 1986 m. apgynė habilituoto mokslų daktaro disertaciją „Žmogaus pasaulis ir egzistencinis mąstymas“. 1990 m. suteiktas profesoriaus vardas. 2003–2012 m. – VU Filosofijos katedros vedėjas, nuo 2012 m. – VU profesorius emeritas. 1998–2007 m. – Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas, 2007–2019 m. – tikrasis narys (akademikas), nuo 2019 m. – narys emeritas. Mokslinių interesų sritys: ontologija, filosofijos istorija.

Prof. Marijus Arvydas Šliogeris – vienas produktyviausių Lietuvos filosofų. Parašė daugiau nei dvidešimt knygų, daugybę straipsnių ir esė apie filosofijos prigimtį, Vakarų kultūros filosofinius pamatus. Jis yra sakęs, kad rašo tai, ką pamato ir tai, kas jam yra mįslė.

Profesorius išplėtojo originalią filosofinių pažiūrų sistemą, kurios atraminė sąvoka yra filotopija (meilė gimtinei). Pagrindiniai prof. M. A. Šliogerio veikalai: „Daiktas ir menas: du meno kūrinio ontologijos etiudai“ (1988), „Būtis ir pasaulis: tyliojo gyvenimo fragmentai“ (1990), „Sietuvos: eseistikos rinktinė“ (1992), „Transcendencijos tyla: pamatiniai filosofijos klausimai“ (1996), „Niekio vardai: septyni antropotopijos etiudai“ (1997), „Alfa ir Omega: ontotopijos metmenys“ (1999), „Niekis ir Esmas“ (2 t., 2005), „Melancholijos archipelagai: žodžiai ir vaizdai“ (2009), „Bulvės metafizika: iš filosofo dienoraščių“ (2010), „Lietuviškosios paraštės“ (2011),

„Kasdienybės metafizika: iš filosofo dienoraščių“ (2016). A. M. Šliogeris į lietuvių kalbą išvertė 12 klasikinės ir šiuolaikinės filosofijos veikalų: Karlo Jasperso, Friedricho Nietzsche'ės, Roberto A. Dahlio, Hannah Arendt, Arthuro Schopenhauerio, Haroldo J. Bermano, Karlo Popperio, Alberto Camus, Karlo Marxo ir kt. Atgavus nepriklausomybę publikuoti jo tekstai apie laisvę, istoriją, Europą, Georgą Wilhelmą Friedrichą Hegelį ir jo istorijos filosofiją, Vincento van Gogho „Senus batus“, Paulio Cézanne'o „Didžiąją pušį“.

Profesorius išugdė gausų būrį filosofijos doktorantų, aktyviai dalyvavo Lietuvos viešojoje erdvėje, turėjo tvirtą nuomonę ir nebijojo jos išsakyti. Jis visada buvo vienas laisviausiai mąstančių Lietuvos žmonių, nekreipiantis ypatingo dėmesio į bet kokių ideologijų siūlomus politinio korektiškumo ar modernumo apinasrius. Garsėjo aštriais, vaizdingais, neretai kontroversiškais pasisakymais. Nebijodamas kritikuoti, ne kartą pasisakė, kad mūsų visuomenė totalitarinė ir mirkstanti tuščioje šou ir *pop* kultūroje. Nekentė per prievartą brukamo optimizmo. Jis buvo neprilygstamas filosofinės lietuvių kalbos meistras, parodęs, kad lietuvių kalba filosofijai kurti yra ne mažiau tinkama nei vokiečių ir senovės graikų kalbos.

Prof. M. A. Šliogeris aktyviai dalyvavo Sąjūdžio veikloje, buvo Vilniaus miesto Sąjūdžio tarybos narys. Atgimimo metais aktyviai reiškėsi publicistikoje. 1990 m. būtent jis stovėjo tuometinės Liberalų sąjungos kūrimo ištakose, tačiau buvo vienas pirmųjų, atsimetusių nuo šios partijos veiklos. M. A. Šliogeriui buvo svetimas prisitaikėliškumas. Jis turėjo viziją kaip turėtų ir galėtų vystytis valstybė ir formulavo tuos uždavinius.

Save laikė prigimtinio protėvių tikėjimo tęsėju. Knygos „Niekio vardai: septyni antropotopijos etiudai“ įžangoje rašė: „Nuo pat vaikystės buvau, esu ir iki mirties būsiu saulės, debesų, žemės, ugnies, vandens ir medžių garbintojas. Tai vienintelės mano dievybės, ir visos mano knygos tėra tik malda joms, toli gražu ne tokia nuolanki kaip man norėtusi. Visa kita tėra Kalbos šmėklos ir pelenai. Taigi atvirai išpažįstu savo „pagonybę“ ir nenoriu būti kitoks.“

Prof. M. A. Šliogeris – Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos (1992), Lietuvos mokslo premijos (2010) laureatas. 2005 m. už nuopelnus mokslui apdovanotas Šv. Kristoforo statulėle. 2016 m. už nuopelnus Lietuvai įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino Karininko kryžius.

Professor Marijus Arvydas Šliogeris

Famous Lithuanian philosopher, member emeritus of the Lithuanian Academy of Sciences
(12 September 1944, Panevėžys – 18 December 2019, Vilnius)

Education, degrees, titles, professional experience

1962 With a gold medal, finished Panevėžys 2nd secondary school

1962–1967 Studied at the Faculty of Chemical technology of Kaunas Polytechnical Institute, but soon realised that chemistry, just like other natural sciences, was not for him.

1970–1973 Doctoral studies at the Philosophy Department of Vilnius University

1973–2012 Teaching philosophy at Vilnius University

1974 Doctoral dissertation defended

1979 Associate professor at the Philosophy Department, Vilnius University

1986 Doctor habilis dissertation ‘The Human World and Existential Thinking’

1990 The title of professor conferred

1990 One of the founders of the Lithuanian Liberal Union

2003–2012 Head of Philosophy Department, Vilnius University

2012 Professor Emeritus at Vilnius University

1998–2007 Corresponding member of the Lithuanian Academy of Sciences

2007 Full member of the Lithuanian Academy of Sciences

Fields of scholarship

Ontology, the history of philosophy

Publications

Prof. M. A. Šliogeris has written and published over twenty books and monographs, a multitude of articles and essays on the nature of philosophy, philosophical foundations of Western culture, ontology of works of art, the phenomenon of artistic creation, contemporary Lithuanian culture, and Ancient Greek, classical German, idealistic Russian, twentieth-century Lithuanian, existential and modern French philosophy.

He has translated more than ten works on classical and contemporary philosophy, among them writings by Karl Popper, Martin Heidegger, Georg Hegel, Arthur Schopenhauer, Friedrich Nietzsche, Hannah Arendt, Albert Camus, and Karl Marx. After the re-establishment of independence (1990), he wrote on freedom, history, Europe, Georg Wilhelm Friedrich Hegel and his philosophy of history, on Vincent van Gogh’s ‘A Pair of Shoes’, and on Paul Cezanne’s ‘The Great Pine’.

During the years of national revival, prof. M. A. Šliogeris wrote for the press and gained fame for his sharp, vivid, and frequently controversial opinions. In 1990 he was one of the founders of the Lithuanian Liberal Union.

Professor was critical of the hierarchical structure of society and egalitarianism (the doctrine of equality of all people). He spoke against the process of a referendum as contradicting his views as in it the value of the vote does not correspond the social standing of the individual.

All his books trigger thinking, objection, argument, and grabbing the opponent's lapels: they abound in controversial and rigorous thoughts that spark vigorous debates in the public. He said that he writes about what he sees and what is a riddle to him.

The philosopher adored nature and hated thrust-upon optimism. He was a daring critic of society who has pointed out, on a number of occasions, that our society is totalitarian and blinking in futile shows and pop culture.

Photography and fishing trout in small streams was his preferred forms of leisure.

M. A. Šliogeris's motto was the principle of moderation as perceived by the Greeks.

Awards

1992 Lithuanian National Prize for Culture and Arts

2005 St. Christopher Award for merits in science

2010 Lithuanian Science Prize

2016 Officer's Cross of Gediminas the Grand Duke of Lithuania

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė

Valerija Paškauskienė

Į anglų kalbą vertė Diana Bartkutė Barnard

Naudoti šaltiniai:

1. LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus mokslinė sekretorė Aurikos Bagdonavičienės „Nekrologas akademikui M. A. Šliogeriui“
2. <http://alkas.lt/2019/12/18/mire-vienas-garsiausi-lietuvos-filosofu-arvydas-sliogeris/>
3. Nuotrauka iš <https://www.delfi.lt/temos/arvydas-sliogeris>